

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. XVII. De defectu eorum qui studiorum negotiorúmve prætextu
ab Hymnodia communi in choro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

gratus est Deo, & dæmonibus obsequitur; ita in
idem incidit vitium, qui tumultuosè & incon-
cinnè canit, quia non obseruat conditiones can-
tus Ecclesiastici: debet enim esse iucunda deco-
raque laudatio, vt dicebamus cum Dauide. Hinc
Theophylactus, expendens illud monitum Apo-
stoli Pauli circa Hymnorum cantum, *In gratia*
cantantes in cordibus vestris Deo, explicat illam
dictionem, *in gratia*, id est cum gratia & venu-
state, vt cantus & pius & suavis reddatur, & ma-
gis placeat Deo. Cantent igitur psallentes in cho-
ro, nec voci parcant, sed concinnus sit cantus,
benè psallant Deo in vociferatione; exultabunt
enim tunc labia psallentium, cum cantauerint
Deo his conditionibus.

Colof. 3.

C A P V T XVII.

*De defectu eorum qui studiorum nego-
riorumve pretextu abstinent ab Hym-
nodia communi in choro.*

VT quidam se tueantur à chori frequentia,
& à communi cum aliis Hymnodia, & alios
etiam auertant, eò deueniunt, vt chori vsum non
solùm non laudent, sed aperte vituperent verbis
non tam à virtute quàm à veritate prorsus alie-
nis, dicentes, literarum studiosos, & altioribus
operibus destinatos, ob maiestatem & pondus
occupationis non esse choro deputandos; cum
huic seruitio satis superque possint facere simpli-
ces, illiterati, & inutiles. Huic errori intolerabi-
li, ne serpat inter fideles, occurrendum est ratio-
nibus

*Chori di-
gnitatem
minuentes
non audien-
di.*

nibus & exemplis, vt cognoscatur, chorus tam doctis quàm idiotis esse conueniens, nec opera impedire egregia.

Noui, ante omnia, dari posse extraordinarias *Studiorum* occupationes, quæ aliquando à cho- *extraordi-*
 ro excusent, imò & ab omnimoda alicuius diei *naria occu-*
 recitatione diuini Officij. Vti si alicui Scholasti- *patio potest*
 co immineret publica lectio, quam sine iactura *excusare à*
 aut propria, aut aliorum omittere non potest. Vti *diuini reci-*
 si Concio publica habenda esset, quæ non sine *tatione Of-*
 aut scandalo, aut damno, siue proprio siue popu- *ficij-*
 li, posset prætermitti. In hisce euentibus conce-
 ditur à Doctoribus, quòd quis possit ab Hora-
 rum recitatione excusari, idque ex benigna Ec-
 clesiæ matris intentione, quæ non præsumitur
 cum tanto discrimine obligare. Verùm duo hoc
 loco sunt aduertenda. Alterum est, detrimenta
 & damna quæ timentur debere esse realia, non
 imaginaria, grauias, non leuia; idcirco vnusquis-
 que debet suæ consulere conscientiæ, ne decipia-
 tur. Alterum est, hanc priuatam recitationem
 excusari, quando illa non potuit anticipatè ex-
 pleri. Si Concionator, vel publicus Lector sum-
 mo manè, præuidentes impedimentum futurum,
 potuissent commodè explere diuini Officij obli-
 gationem, non excusarentur à recitatione.

Verùm quidquid sit de priuatis recitationibus, *Ab extra-*
 de quibus non est hîc institutus tractatus, hæ *ordinariè*
 enim difficiliùs excusantur quàm publica recita- *accidenti-*
 tio in choro, quia contingere potest, vt studij oc- *bus non li-*
 cupatio impedimentum afferat assistentiæ chori, *cet desume-*
 non autem priuatæ recitationi; ideò non nega- *d. nariam.*
 rim, dari posse studiorum occupationes, quæ
 immunitatem exigant aliquando à conuentu in

chorum: nihilominus non est licitum, nec con-
 veniens, ab his, quæ extraordinariè accidunt,
 desumere legem ordinariam abstinendi à choro,
 ob studiorum ordinarias exercitationes & occu-
 pationes. Hæc lex repugnaret tum rectæ rationi,
 tum doctrinæ sanctorum Patrum, tum vsui ex-
 cellentiorum virorum, qui in scientiis & pietate
 supremum obtinuerunt gradum. Ratio in primis
 suadet, Hymnodia preces non solum non
 afferre studiis impedimentum aut damnum, sed
 potiùs congruum & opportunum præbere auxi-
 lium. Omnis oratio, siue mentalis siue vocalis,
 apta dicta est ad obtinendas à Deo maiores illu-
 strationes intellectus, quæ scientiarum acquisi-
 tioni sunt necessaria; nec hæcenus ab aliquo Ca-
 tholico Scriptore dictæ sunt orationes nocuisse
 literarum studiosis. Nec minùs firma redditur
 huius rationis vis ex eo capite, quòd eadem pre-
 cationes expleantur sine cantu ab iis, qui priua-
 tim persolunt pensum Horarum Canonicarum.
 Nam si cetera sint paria, efficaciores sunt preces
 plurium vnitorum, quàm vnus tantummodo
 exorantis, vt vidimus suprà, cùm de societate
 cantantium esset sermo. Validiores item sunt pre-
 cationes cantui coniunctæ quàm sine cantu;
 quemadmodum haud semel probatum est, &
 statim quoque subiicio. Quare si plus temporis
 insumatur in preces cantatis quàm in pri-
 uatis, id abundè compensatur à maiore precum
 efficacia, quæ citiùs & copiosiùs exaudietur, ad
 vtilitatem studiorum negotiorumq; mox arripien-
 dorum. Doctrina item & vsus præcipuorum Ec-
 clesiæ Doctorum frequentia chori admodum fa-
 uet: nam insigniores Ecclesiæ Patres non solis
 verbis

*Orationes
 studia lite-
 rarum ad-
 iuuant.*

verbis & scriptis, sed re & opera chori frequentiam magni aestimarunt. Illustriores tantummodo vtriusque Ecclesiae, Latinae & Graecae, proferram Doctores.

Ex Graecis Basilium offero, qui dies noctesque in sacrarum Literarum contemplatione & studio insumebat, ut Ecclesiam diuinis collustraret doctrinis. Hic sanctus Doctor, sicuti dum vitam ageret cœnobiticam, communis Hymnodiae cum aliis Monachis frequentiam non omisit, aliis exemplo ostendens, quod ab illis expetebat, & expectabat; ita eandem alternatim canendi consuetudinem in vniuersa Ecclesia frequentatam miris celebrat laudibus, viriliterque aduersus haereticos eam impugnantes defendit, & in Regulis, quas ad informationem vitae Regularis conscripsit, ex quibus ceteri, qui postea vivere, Patres Monachorum Institutores disciplinam hauserunt, eam colendam & obseruandam docet.

Huic præcesserat in Ægypto diuus Athanasius, acerrimus Catholicæ fidei defensor, & Doctor præclarissimus, qui in sua Alexandrina Ecclesia ad eam aderat sacrae communi Hymnodiae frequens, ut ab hostibus quæsitus ad necem, nullibi speraretur facilius comprehendendus, quam in Ecclesia cum suis Clericis psallens. Si ad Ecclesiae Latinae Doctores præcipuos recipiamus gressum, en Augustinus in Africa, & Ambrosius in Europa, qui, literarum studiis deditissimi, non luerunt vniquam chori frequentiam remittere. Et sicut vterque hanc alternam canendi piam consuetudinem in suam introduxit Ecclesiam, ita eandem vterque maxima coluit diligentia: ut hic,

*S. Basilii
chori frequen-
tiam
coluit.*

*S. Athana-
sii chori
frequentia
assiduus.*

*S. Ambro-
sius & D.
Augusti-
nus chori
usum am-
plexi sunt.*

*D. Aug. l. 9.
Conf. c. 7.
Idem Ser-
mone 251.*

hic,

hic, cum plebe sua noctes integras Hymnorum cantum persoluens, se præpararet ad mortem, à Iustina impia Imperatrice hæretica comminatum, ut mox videbimus; ille autem de iis sit aliquando conquestus, qui rerum diuinarum parum studiosi, de nimia Ecclesiastici cantus prolixitate quererentur. Quid, quæso, dixisset sanctus Augustinus, audiens ab aliquibus sua studia literarum nimio & indiscreto zelo laudantibus, appellari chorum inutilibus tantum ac idiotis, non autem doctis opportunum?

Ut etiam propius accedamus ad hæc tempora literarum studiis, præsertim Scholasticis disceptationibus, valdè insignia, obuiam prodibunt clarissimi Theologi, imò Theologiæ suprema lumina, qui chorum dilexerunt, & laudauerunt;

Diuus Bernardus, diuus Thomas, diuus Bonaventura Psalmodia in choro studiosi.

Alexandri Saulij ad chori usum propensio.

Philippus Zaffirus super lib. Anal. poster. Aristot. in Epistola.

D. Bernardus, summorum Theologorum Dux insignis, D. Thomas Aquinas, omnium scientiarum lucidissimus Sol, D. Bonaventura, optimarum doctrinarum egregius Pater; omnes, quamuis in maximis conscribendis Voluminibus, in concionibus habendis, in discipulis instituendis tempus & operam collocassent, numquam tamen, nisi grauissima compulsi necessitate, poterunt ab vsu communis Hymnodicæ abstinere. De nostro Alexandro Saulio, viro in omni scientiarum genere, Philosophiæ præsertim ac Theologiæ, adedè excellenti, ut omnes studiosi illius temporis ipsius consuetudinem diligenter, quererent, ac frequentarent; ita ut de ipso scribere licuerit Philippo Zaffiro, primario in celebri Ticinensi Gymnasio Peripateticæ Philosophiæ Professore, quòd fuerit omnium studiosorum delicia, dum ait: *Alexander Saulius, vir, ob vitæ integritatem*

tegritatem & singulare acumen ingenij, Deo pariter & hominibus carus. Qui item sancto Carolo fuit adeò carus, vt eius consilio & opera tum in propriæ animæ & conscientiæ regimine, tum in Mediolanensis Ecclesiæ administratione vteretur. Qui in literarum studia tam erat propensus, vt serò confessus fuerit, se durius nihil passum vquam esse in nostro Ordine, quàm si aliquando à studiis diuerteretur. Hic vir stas Hymnodicæ horas, dum inter nos viueret, omittere nunquam voluit. Creatus etiam Episcopus, tum in Corsica, tum Ticini semper cum suis Clericis ad nocturnum diurnumq; Officium conuenire studuit. Vnico verbo dicam, omnes in sanctitate & scientiis, tam diuinis quàm humanis, insigniores studiosioresque Hymnodiam in choro communem adamarunt, frequentarunt.

Hinc dignoscitur meliùs, doctrinam dicentium, tantum inutilibus otiosisque hominibus esse destinatum chorum, esse in agro Ecclesiæ prauum semen, ex quo plurima orta iam sunt oriunturque in dies germina defectuum. Hanc doctrinam enim audiunt libenter multi etiam ex Religiosis viris choro addictis, eamque amplectentes, abstinent omnino à conuentu in chorum, ne inter otiosos inutilesque reputentur Religiosos. Quare modò non tantum ad maius sensum & libertatis commodum, sed etiam ad maius honoris & dignitatis augmentum expetitur, & exquiritur à nonnullis immunitas à choro. Quod haud parum lædit ac perturbat sinceram Religiosi status conditionem: nam qui inter Religiosos deberent ratione gradus esse in choro magis frequentes, vt ceteris exemplo præirent, iidem,

*Chorus
multi sub
honoris spe-
cie refu-
giunt.*

iidem, vt falsum nutriant honorem, se à choro subtrahunt omnino. Referam hoc loco, quod aliquando vni ex nostris Religiosis, viro in primis graui ac docto, accidisse noui, dum ipse ad Regularium virorum Conuentum accederet, causa inuisendi Religiosum amicum. Is posteaquam ab eo, qui tunc Ianitoris exercebat officium, intellexisset, Religiosum à se quæsitum esse in Conuentu, audiens in Ecclesia eodem tempore decantari Horas Canonicas, putansque eum vnà cum aliis Religiosis, quemadmodum apud nostrum Ordinem est in vsu, choro interesse, monuit Ianitorem, ne eum ab incepto cantu euocaret: nam vel exitum Officij expectare, vel alia redire hora statuerat. Ianitor ad hæc verba, non sine indignationis signo, respondit: Quid isti Religioso cum choro? iste, scias, est vir graduatus & honoratus, redditusque possidet haud exiguos. Ianitor iste, cognoscens suorum Religiosorum ingenium erga chori vsu, probri accepit loco mentionem chori, dum esset sermo de viro gradum inter eos ac redditus habente. O miseram mortalium conditionem! Probri loco haberi conspiciamus, quod deberet dignissimum æstimari viro ingenuo, veræque virtutis, quam sequitur verus honor, cultore. Quicumque hæc falsa pulsantur suspicione, à falsa illa doctrina seducti, frequentent ex animo illam ad Deum precessionem Dauidicam: *Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum.* Hæc precatio sicut ad rem est opportuna, ita poterit esse vtilissima. Verè suspicantur isti homines honoris iacturam, vbi honor reperitur egregius; & erubescunt munus, quo deberent vehementer gloriari. Timeo istis Religiosis

Psal. 118.

Religiosis illam Domini nostri seueram comminationem, quam in Euangelio contra quoscumque sui seruitij contemptores habemus prolatam: *Qui me erubuerit, hunc Filius hominis erubescet* Lucæ 9. cum venerit in maiestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum. Depulsisque falsis suspitionibus, expedit doctrinas exempla que tum veterum tum recentiorum sanctorum virorum tenere, atque æmulari.

Si res ista rectè attendatur, cognoscemus, vsum *Psalmodia* publicæ & communis in choro *Psalmodiæ* electum fuisse ab Apostolis, & ab iis ad Apostolicos *in choro* vitæ Regularis Instructores, tam antiquos quàm *vsus instrumentum est perfectionis.* recentiores, pertransisse, tamquam præcipuum instrumentum ad eam perfectionem obtinendam, ad quam Religiones nituntur. Nam sicut perfectio ista sita est præcipuè in caritate, quæ animum Deo, omnium mentium vltimo fini, vnit, iuxta D. Ioannis Apostoli doctrinam dicitis, *Qui manet in caritate, in Deo manet, & Deus* 1. Ioan. 4. *in eo,* quam sequuntur omnes sacri Theologi; ita D. Thom. ad hanc caritatem acquirendam opportunè deseruit communis *Psalmodiæ* cantus in choro: 2. 2. q. 84. art. 1. & 2. quia maiori exactiorique diligentia exercentur *Virtutum actus exercentur in usu Hymnodia.* illi virtutum insigniorum actus, qui à Psalmis offeruntur, nimirum fidei, religionis, spei, amoris, humilitatis, pœnitentiæ, quos descripsimus in primo Libro. Licet iidem actus exercentur à recitantibus priuatim diuinum Officium; tarditas nihilominus cantus, societas item cantantium quasdam addit qualitates & conditiones perfectiores, quæ non reperiuntur in simplici priuata recitatione, vti licuit videre in huius Operis progressu. Et sicut Psalmi sunt animi Deum diligentis

tis

*Priuata
diuini Of-
ficij recita-
tio est con-
ditione in-
ferior pu-
blico cantu.*

tis feruidi affectus, ita dum cantantur excitant a-
nimus psallentis ad eisdem dilectionis actus &
affectus vehementiores; quemadmodum noui-
mus euenire inter amantes sæculi, qui dum co-
ram dilectis cantu vtuntur, feruentiorem reddunt
mutuum amorem. Insuper hic cantus perfectio-
rem reddit ipsorum Hymnorum & Canticorum
conditionem, ipsius Hymnographi quoque ex-
plet consilium, & imitatur exemplum. In pri-
mis Hymnorum perficitur conditio, quia Hym-
ni, seu Psalmi, vt vidimus sæpè ex sanctorum
Patrum doctrina, exposcunt cantum: tuncque
propriè laudes celebrantur diuinæ more Hymno-
dico, quando cantus adhibetur. Hymnographus
item præbet cantus exempla, & hortationes. Ex-
empla quidem sunt omnibus nota. nullum nam-
que Psalmum Deo offerebat nisi cantu; adeò vt
asserere ipsi licuerit, quòd nulla alia frequentare
solitus esset Cantica, nisi Psalmos circa diuinam
legem: *Cantabiles mihi erant iustificationes tuae in
loco peregrinationis meae.* Sæpè item cantui adiun-
gentem psalterij & citharæ pulsationem compe-
rimus: *Exurge gloria mea, exurge psalterium &
cithara. Deus psallam tibi in cithara, sanctus Is-
raël.* Si consilia attendimus, audiemus exigen-
tem ab omnibus iugem hilaremque cantum:
*Cantate, & exultate, & psallite. Cantate Deo, Psalmum
dicite nomini eius.* Aliquando etiam narran-
tem nocturni diurnique cantus merita præclara
coram Deo: *Bonum est confiteri Domino, & psal-
lere nomini tuo Altissime; ad annuntiandum misericordiam
tuam, & veritatem tuam per noctem; in decachordo, psalterio, cum Cantico & ci-
thara.* Errant igitur putantes, Hymnodix munus
eadem

Psal. 118.

Psal. 56.

& 107.

Psal. 71.

Psal. 97.

Psal. 67.

Psal. 91.

eadem posse in Ecclesia Dei expleri perfectione per simplicem priuatam recitationem, qua expletur per cantum: nam, ceteris paribus, cantus addit maiores perfectiones Hymnodicæ quàm priuata recitatio habeat; magisque conducit ad diuinæ caritatis actus siue assequendos, siue exercendos, siue augendos, quàm priuata recitatio, vt Libro vidimus primo.

Lib. 1.

c. XII.

Hinc, dum inter probatiōres Ægypti Monachos ageretur de hac caritatis perfectione, ad quã, tamquam ad scopum, diriguntur ceteræ Religiosorum actiones & studia, Abbas Moses, vir apud eos, ob præclaras virtutum animique dotes, maximæ auctoritatis, enumerans media opportuniōra ad caritatis acquisitionem directã, recensebat vigilias, dicens: *Ea quæ sequentia sunt, id est, ieiunia, vigilia, anachoresis, meditatio Scripturarũ, propter principalem scopum, id est puritatem cordis, quod est caritas, nos conuenit exercere.* vbi tradere pergit, his actibus, quasi gradibus, animum ad perfectionem caritatis conscendere. Imò eadem vigilia, tamquam instrumenta præcipua Apostolici ministerij, suadebantur ab Apostolo Paulo primis Ecclesiæ fidelibus, qui ad Euangelicam nitentur caritatis sublimitatem. Postquam enim dixit, *Exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros*, tradere volens instrumenta ad hunc scopum opportuna, inter alia posuit, *in vigiliis.* At, quæso, quid erant istæ vigiliæ ab Apostolo propositæ, & à Religiosis obseruatæ, nisi synaxes ad Deum colendum variis precum piarum actionibus, præsertim Psalmorum cantu deuoto? Profero ad hanc rem quæ ab vtriusque Ecclesiæ, Latinæ & Græcæ, præcipuis luminibus enarrantur, nimirum à D. Basilio,

Apud Cas-
sian. Coll.

1. c. 7.

2. Cor. 6.

*Vigiliarum
obseruatiã
Psalmodia
cantu ex-
plebatur.*

O o

acer-

D. Basil.
Epist. 63.
ad Cleric.
Neocæsar.

acerrimo sacrarum vigiliarum vindice in Orientibus & à D. Hieronymo, præclarissimo earumdem vigiliarum defensore in Occidente, & à D. Augustino, insigni ipsarum laudatore. D. Basilus sic ait: *Ad id verò, quòd propter Psalmodias accusamur, quare potissimum simpliciores perterrefaciunt, qui nos traducunt, hoc habeo quod dicam, quòd videlicet, qui iam obtinuerunt ritus, omnibus Ecclesiis Dei concordēs sunt, & consoni. De nocte si quidem populus consurgens, antelucano tempore Domum precationis petit, inque labore, & tribulatione, ac lacrymis indefinentibus, confessione tandem ab oratione surgentes, ad Psalmodiam instituntur.*

D. Hier.
Ep. 53. ad
Rip.

D. Hieronymus etiam, præter ea quæ scribit ad Riparium, ut confutaret Vigilantium, quem potius dicit appellandum Dormitantium, quia magnus erat sacrarum vigiliarum hostis, scribens ad Sabinianum hæc ait: *Tota Ecclesia nocturnis vigiliis personabat Christum Dominum, & in diversarum gentium linguis unus in laudibus Dei spiritus concinebat.* Insigne tandem eidem rei præbet testimonium D. Augustinus in suis ad Deum Confessionibus. huius verba Doctoris libentius

D. August.
l. 9. Conf.
c. 7.

describam, quia multas exhibent utilitates. *Annus erat, ait sanctus Augustinus, aut non multo amplius, cum Iustina, Valentiniæ Regis pueri mater, hominem tuum Ambrosium persequeretur hæresis suæ causa, qua fuerat seducta ab Arriano. Excubabat pia plebs in Ecclesia, mori parata cum*

Nocturne
vigilia à
D. Monica
frequen-
tata.

Episcopo suo, seruo tuo. Ibi mater mea, ancilla tua, sollicitudinis & vigiliarum primas partes tenens, orationibus vivebat. Nos adhuc frigidi à calore spiritus tui, excitabamur tamen civitate attonita atque turbata. Tunc Hymni & Psalmi ut canerentur

ventur secundum morem Orientalium partium,
 ne populus mœroris tædio contabesceret, institutum
 est; & ex illo in hodiernum retentū, multis iam ac
 panè omnibus gregibus tuis, & per cetera orbis imi-
 tantibus. Ex his tanti Doctoris verbis Primò con-
 stat, nocturnas vigilias nō solūm fuisse à D. Aug.
 approbatas, sed etiam à D. Ambrosio ad æmula-
 tionem Ecclesiæ Orientalis celebratas. Deinde,
 ad ipsas conuenire solitos fuisse, præter Clericos,
 etiam omnis generis fideles, præsertim sanctio-
 res, vt de sancta Monica asseritur. Tertiò, falsum
 esse & commētitiū, quod circumfertur sub no-
 mine D. Augustini in Sermone ad Fratres de Ere-
 mo, fuisse scilicet has vigilias à beato Ambrosio
 abrogatas ob abusus eo tempore iam cœptos,
 cum asserat D. Augustinus, eas tunc maximè flo-
 ruisse, imò auctas esse. Tandem, Psalmodiam
 animos mortalium præparare ad martyrium for-
 titer subeundum, & in virtutis officio hilares
 conseruare fideles. En vigiliarum obseruantia
 quid esset apud Apostolicos viros; & quæ tunc e-
 rat apud omnes fideles, quia omnes perfectioni
 studebant, eadem nunc viget apud ordines Reli-
 giosos obseruantia vigiliarum. Hinc summi Pon-
 tifices, ad quos Religiosorum Ordinum spectat
 approbatio in Ecclesia Dei, cognoscentes, Psalm-
 odiam communem in choro esse præcipuum
 instrumentum Religioso annexum statui, maxi-
 mè aptum ad caritatis affecutionem, non solūm
 illius vsum ab omnibus Ordinibus iam rece-
 ptum semper approbarunt, sed etiam, si aliquis
 Ordo censuit sibi futuram magis opportunam ab
 huiusmodi munere immunitatem, eam, tam-
 quam extraordinariam, speciali suæ benignitatis

Paul. III.
Constit.
Regimin.
an. 1540.

Pontifice Paulo III. qui ei concessit priuatam tantummodò diuini Officij recitationem. eamdemque gratiam ipsi Societati confirmarunt successores Pontifices. Hoc indulto non esset opus, si Religioso statui non esset maximè coniunctum munus psallendi commune in choro. Priuilegia namque, seu indulta, conceduntur ad derogationem alicuius Iuris siue scripti, siue non scripti. Non igitur asserenda est res leuis chori frequentia solis inutilibus apta. *Nobilis enim & seria*

Homob. de
Exam. Ec-
cles. p. 3.
Tract. 14.
c. 3. q. 20.
sup. 3.

res est (rectè concludit Homobonus) *hæc actio ad Dei cultum & obsequium spectans, ab innumeris uiris sanctitate & doctrina præclaris, & ad maxima queque obeunda natis & aptis frequentata.* Prosequitur ibi pius grauisque Doctor eandem materiam, expenditque chori psalmodiam rectè

D. Bened.
in Reg. c. 43

à D. Benedicto fuisse appellatam, Opus Dei præstantissimum; quia ad Dei cultum & uenerationem institutum est, & ab ipso Deo per Ecclesiam tamquam præcipuum opus ordinatum. Hinc chorus à Patribus Concilij Tridentini dictus est ad psallendum institutus, ut Hymnis & Canticis Dei nomen reuerenter, distinctè deuotèque laudetur.

Con. Trid.
Sess. 24.
c. 12.

Tantum itaque abest, ut usus publicæ Hymnodia sit aut literarum studiis, aut Concionum muneri, aut animarum directioni, aut infidelium conuersioni, aut quibuscumque aliis præclaris muneribus exercendis contrarius, ut potius istidem occupationibus sit maximè carus & utilis. Nam ante & post litterarum studia, ante & post

con-

conciones, ante & post Sacramentorum ministe-
 rium, ante & post fidei doctrinam, publicè hilari-
 terque colitur Deus, inuocatur Deus, laudatur
 Deus, benedicatur Hymnis & Canticis Deus,
 à quo felix omnium actionum expectatur & ob-
 tinetur euētus. Experientia itē teste cognoscimus,
 prædicta munera cumulatissimè expleri ab Ordini-
 bus chori vsū profitentibus. Si in re literaria,
 id velit quis manifestè videre, is primū respiciat
 Ordines omnes antiquiores vitam profitentes
 Monasticam, qui dubio procul sicut fuerunt pu-
 blicæ Hymnodia egregij cultores, ita à cordatis
 viris dicti sunt seminaria omnium bonarum di-
 sciplinarum; ex quibus illustriores Episcopi Do-
 ctioresque Ecclesiæ primarij, Basilius, Ioannes
 Chrysostomus, vterque Gregorius, Nazianzenus
 & Romanus, Hieronymus, Anselmus, vnico tan-
 dem verbo, sanctiores insignioresque Ecclesiæ
 Pontifices & Præsules prodire. quod optimè
 adnotatum fuit à spectatissimo æternaque digno
 memoria Cardinali Cæsare Baronio in suis Ec-
 clesiasticis Annalibus. Si autem vis fiat in iis lit-
 terarum studiis quæ exteris communicantur,
 aperiendo scilicet Scholas ad publicæ rei com-
 modum, in quibus variæ tradantur scientiæ &
 disciplinæ, possumus, omissis antiquioribus, af-
 ferre, quæ hisce temporibus feliciter explentur
 ab Ordine nostro Paulinorum. Hic multis in lo-
 cis intra & extra Italiam publicas omnium ferè
 disciplinarum Scholas iuuentuti erudiendæ ape-
 ruit, haud sine magna ciuitatum utilitate, nihi-
 lominùs ibidem publica in choro minimè omit-
 titur Hymnodia, sed ea sustinetur quotidiana. Si
 ad Concionatorum insigniorum quarendam co-
 piam

*Capucino-
rum sancti
Francisci
Conciona-
tores insi-
gnes.*

*Ordines
Regulares
sunt Epi-
scoporum
adiutores.*

piam quis animum conuertat, insigniores copio-
sioresque cognoscet ex Ordinibus chori vsu
habentibus prodire. Vt in hac re aliquid signifi-
cetur peculiare, vnum profero Ordinem Capu-
cinorum S. Francisci, qui licet extremæ vitæ au-
steritati addat iugem chori diurnam nocturnam-
que frequentiam, nec quemquam Religiosum
pariatur ab ea esse immunem, tot nihilominus ex-
hibet egregios Concionatores, vt quis ignoret ex-
cellentiamne eorum, an numerum miretur. Si
animarum regimen spirituale & infidelium con-
uersionem considerare quis velit, en mundus ipse
loquetur, qui longa multorum sæculorum serie
non cognouit, nisi Religiosos choro addictos aut
Monachos, aut Clericos, à quibus semper directi
sunt felicissimè quicumque erant propriæ salutis
studiosi, quiq; ad sanctitatis culmen in quocum-
que alio statu haud pauci peruenere; loquentur
summorum Pontificum Diplomata & Constitu-
tiones approbantium Ordines vitam mixtâ pro-
fitentes, qui asserunt, huiusmodi Ordines esse Epi-
scoporum adiutores, vt Sacramentorum ministe-
rio & verbi Dei prædicatione rem promoueant
animarum. Infidelium item conuersioni tanto
ardore operam præstitere omni tempore iidem
Ordines, vt, tamquam veri Apostolici Collegij
imitatores, omnem terram fidei verbo excolen-
dam suscepisse dici possint. Huic rei luculentis-
simum præbebit testimonium Diploma Inno-
centij Papæ IV. ad Religiosos diui Dominici
directum, in quo numerus recensetur Prouincia-
rum, quas hic solus Ordo susceperat in Catholica
fide erudiendas: nam ibi longus earum Prouin-
ciarum contextitur catalogus, nempe Saraceno-
rum,

rum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cuiusmodi Io Bapt. manorum, Æthiopum, Syrorum, Iberorum, Confect. in Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Zicotorum, Collect. Ruthenorum, Iacobitarum, Nubianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Mostelitarum, Tartarorum, Hungarorum. Si de recentioribus conuersionibus liber aliquid videre, perlustremus oculis mentis eam mundi partem nouissimè detectam Christophori Columbi operâ, quæ ob suam amplitudinem nomen sibi promeruit noui Orbis; huic reperiemus primordia nostræ sanctæ fidei tradita fuisse à Religiosis choro addictis, primùm quidem à Monachis S. Benedicti, & ab alumnis S. Francisci, qui ab anno M. cccc. xciii. Chron. ad ea loca nauigare cœperunt, postea ab aliis Ordinibus, D. Dominici, D. Augustini & Carmelitarum. Imò & ad Iaponiorum propagandam conuersionem, in qua per annos plures soli Religiosi Societatis Iesu egregiè ac felicissimè laborarunt, vestigia gloriosa S. Francisci Xauerij, primi illorum Regnorum Apostoli, sequentes, cum piscium captura cognita esset copiosior, quàm cui sufficeret sola prædicta Societas (nec enim tantæ populorum multitudini, quemadmodum nec omnium ingeniis vnicus potest Ordo facere satis) sanctissimi Pontifices nauem Petri regentes, socios tanto operi accersierunt alumnos Ordinum VIII. Cōstit. 74. & reque ipsa exhibitum istud auxilium: licet enim Paul. V. tempore posteriores Iaponiam hi Religiosi fuerint ingressi, non inferiores tamen prioribus Constit. 90. fuerint & meritis, & fructibus; strenuo namque Flau. Chemb. in istorum labori vberes statim fructus cœperunt Compend. respondere, multis ac magnis Prouinciis fidei Bullar.

prædicationi ac lumini assensum præbentibus, Fructuum tam iucundorum licuit mihi Romæ anno M. D. C. XV. degustare partem occasione solemnæ legationis, quam ex Iaponia Orientali Idates Masamunes Rex Voxij adhuc cathecumenus, præ eximia lætitiâ tantî beneficij in suum Regnum inuecti, misit ducibus Religiosis sancti Francisci ad Summum Pontificem Paulum V. vt testaretur tum sanctæ veræ fidei iam cœptam felicem propagationem in suis Prouinciis opera eorundem Religiosorum sancti Francisci, quos enixè postulabat multiplicandos ad huiusmodi fructuum vberiore collectionem; tum suum erga Apostolicam Romanam Sedem, quam veram agnoscebat, & supplex venerabatur matrem, obsequium deuotum. En itaque quòd chori vsus nulla egregia impediât facinora.

*Ordo in
actionibus
maxima est
vilitatis.
D. Ambr.
l. 7. in Luc.
c. 11.*

Psal. 118.

Si ordo seruaretur in operationibus quotidianis, tempus diei posset & studiis literarum & aliis etiam virtutum actionibus largè suppetere; & nihilominus chori disciplina posset frequentari, Vrgere solitus erat B. Ambrosius exemplum Dauidis, qui Hymnodia non solùm fuit præcipuus Auctor, sed frequentissimus cultor, ita vt quotidie Deo laudes istas pluries expleret, Expendebat sanctus Doctor illa Regis istius verba, *Septies in die laudem dixi tibi*, dicens: *Si ille David, qui erat regni necessitatibus occupatus, septies in die laudem Domino dicebat, matutinis & vespertinis Sacrificiis semper intentus, quid nos facere oportet, qui eò amplius rogare debemus, quo frequentius carnis ac mentis fragilitate delinquimus?* Non admittentur à S. Ambrosio frigidæ ille

excusationes prae-textu occupationum, quas cau-
 santur isti qui se ab oratione subtrahere volunt. *Occupatio-
 nes studio-
 rum non
 debent à
 chori vsu
 & excusare.*
 equidem coram Deo, qui nouit consilia cordium,
 quot inuenientur non modicæ culpæ rei, quia
 orationi & Hymnodia non vacarunt. Nonne

Daniel in administratione Imperij Perfici multis
 grauissimisque distinebatur necessariis occupa-
 tionibus? & nihilominus consuetudinem plu-
 ries orandi in die numquam omisit, etiam si vitæ
 immineret periculum; sed stas horis, omnes se-
 ponens occupationes, se ad orandum recipiebat.

Quo exemplo S. Chrysostomus pungere solitus
 erat eos, qui, ob quamcumque occupationem, fa-
 cilè se ab oratione subtrahunt. Dico igitur, quòd
 si vnusquisque vitæ mixtæ Religiosus vir rectè
 Deum.

D. Chryl.
 Hom. 7. ad
 Pop. & l. 1.
 de Orand.

disponeret quotidianas quas habet occupationes,
 tempus non deficeret studiis literarum, etiam si
 chori vsus frequentaretur stas psallendi horis:

idè inter monita quæ tradit S. Hieronymus suæ
 Eustochio, illud fuit præcipuum, vt diuisas oran-
 di horas haberet, quibus aduenientibus omnem
 aliam dimitteret occupationem atque operatio-
 nem.

D. Hier.
 Ep. 22. ad
 Eustoch.

Huius ordinatæ temporum & actionum distri-
 butionis illustre nobis tradidit ac reliquit exem-
 plum B. Thomas de Villa-noua, qui proximo
 superiori sæculo vixit, vir summæ eruditionis &
 sanctitatis, nouum præclarum Sidus Ordinis
 Augustinianensis, qui sicut insignis Theologiae
 exitit Doctor, literarum studiis impensè addi-
 ctus, ita diei horas quinque præcipuis spatiis
 distinxerat opportunis consumendas occupatio-
 nibus, nimirum Altaris, Chori, Cellæ, Bibliothecæ,
 & Valefudinarij. En quot sibi sanctas & op-
 portio-

B. Thoma
 de Villa-noua
 præcla-
 ra temporis
 & opera-
 tionum
 partitio.
 Paul. Fra-
 xin. in Vi-
 ta c. 2.

portunas ad Religiosum institutum præscripserat occupationes vir virtutis amator, ne vniquam otiosus reperiretur. Temporis spatium ad Sacrificij in Altari deuotam oblationem deputarat; in Choro, ad orationem & Hymnodiam; in Cella, ad rerum spiritualium lectionem & meditationem; in Bibliotheca, ad literarum studia; in Valetudinario, ad caritatem infirmis præstandam siue opera, siue saltem præsentia, ac sermonibus aptis. Quæ occupationes, vt maiori explerentur merito, fuere à beato viro quinque Iesu Christi plagis & cicatricibus assignatæ. Hinc meliùs cognoscitur, quòd chorus non otiosis & inutilibus, sed otij osoribus est aptus. Otiosi accedunt inuiti ad chorum, cum tædio & stomacho Hymnos cantant; at generosi animi communem diligunt, & colunt, & omni diligentia frequentant Psalmodiam, vt orium arceant, & plurima gratiæ beneficia ad virtutis perfectionem inde expectant.

*Otij osores
chori fre-
quentiam
eueniunt.*

Addo tandem, neque ex hac chori sancta frequentia aut impediri, aut remitti insigniores Ordinum Regularium communes obseruantias. Nihil præsertim remitti est necesse de Religiosæ paupertatis rigore, quamuis non defuerit scriptor siue plus iusto timidus, siue immunitati chori nimis addictus, qui huic præstantissimæ virtuti aliquam inferri læsionem asseruerit in Ordinibus chorum habentibus. Contra quam positionem exclamat absque voce praxis omnino opposita apud præclaros viros Religiosos obseruata. Multi in Ecclesia Dei florent Ordines Regulares rigorosissimum illum paupertatis voluntariæ gradum tuentes inuiolatum, quo nullus Religiosus permittitur sibi aliquid quærere, aut

acquirere, nec vlllo modo habere, sed cuilibet suppeditantur omnia necessaria ex communibus vel redditibus, vel eleëmofynis, siue sponte oblati siue collectis, qui nihilominus eorum numquam omittunt, aut remittunt. Multorum huiusmodi Ordinum suppeterent ad hanc rem exempla opportuna, quæ, si singula percenserentur, prolixam nimis redderent narrationem. Suggestere sit satis tantummodò tres illos Ordines, quos circa initium sæculi proximè elapsi ferè simul approbatos diximus in principio huius Ordinis, in quibus videre licebit tres distinctos Religiosæ paupertatis gradus, nempe Theatinorum, qui tantum eleëmofynis sponte oblati viuentes, illas à fidelium pietate expectant; Capucinarum, qui, Apostolicæ vitæ generosi æmulatores, arctissimam profitentur paupertatem ac veram mendicitatem; denique Paulinorum, qui communia quidem possident bona (ad formam deinde in Oecumenico Tridëtino Concilio approbata-
 Conc. Tri-
 dent. Sess.
 25. c. 3.
 sus refertur in hoc Ordine omnino ad arbitrium Superiorum, ita vt nullus re aliqua vti possit sine eorum concessu, multoque minùs de iis disponere quæ vtenda accepit. Quare quæ quisque habet, paratus est singulis momentis eorundem Superiorum nutu relinquere, vti grauitè cauetur in nostris Constitutionibus, quæ Deo an-
 Constit.
 nente sunt in viridi obseruantia. Isti Ordines^{l. 2. c. 3.} singulis Religiosis suppeditant necessaria, nec quidquam illis pariuntur deficere, nisi quatenus ipsa ratio virtutis exigit à vero paupertatis amatore, quod se aliquando exerceat in tolerandis
 etiam

etiam rerum necessariorum defectibus, ut melius se ipsum cognoscat, ac comprobet verum pauperem affectu & effectu; nec tamen chori defunt frequentia, sed eam colunt feruentius, ut Deus, à cuius singulari benignitate cognoscunt sibi tam largè prouideri, laudetur, atque celebretur. Si apud aliquos Religiosos minime seruetur idem sanctæ paupertatis rigor, id non obligationi chori, sed aliis adscribetur causis à viris prudentibus, quas hoc loco commemorare non expedit, cum ad præsens non pertineant institutum.

C A P V T XVIII.

De variis defectibus tam in ingressu quam in egressu Hymnodia occurrentibus.

Initij qualitas bona progressum feliciorum promittit.

QVEMADMODVM bona ingressus conditio magnam suggerit spem felicioris progressus, iuxta Antiquorum Axioma, *Dimidium facti qui bene cepit habet*, sicut etiam bona egressus conclusio potest operis valorem vel perficere, vel saltè restituere; ita quando uterq; aut etiam alteruter vitiatur, totum Hymnodia opus vitiatum esse oportet. Hinc dæmonis studia & artes maximè conantur circa ingressus & egressus conditionem vitiandam, uti ex diuina benignitate videre aliquando meruit, & audire ab ipso hoste maligno beatus Dominicus, Ordinis Prædicatorum Institutor & Patriarcha egregius. Hic sanctus vir, dum in Conuentu Romano ad S. Sabinam morareretur, obuium habens diabolum, qui Religiosorum quietem variis per-

*Fera. Ca-
stil. p. 1. l. 1.
c. 47.*